

חוברת תלמיד • קריאה והבנה • חט"ע (לכיתות י"ב)

המעבר הגדול: מיסודי לחטיבה

מה המחקר אומר על המעבר, הפעמון החדש, שישה צעדים להתאקלמות חכמה, והאם לקצר את החופש הגדול? – צוללים בשלבים: מתחילים על פני המים ויורדים לעומק.

תאריך:

כיתה:

שם:

טקסט ושאלות

- 10 הטקסט: לקצר את החופש הגדול?
- 12 חלק א' – שחייה על פני השטח
- 13 חלק ב' – צלילה
- 15 חלק ג' – מעמקים
- 18 בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה
- 2 מהדורה למורה ומפתח תשובות

כלים לקריאה

- 6 דף האסטרטגיות
- 7 מפת הצלילה
- 8 סימניות לגזירה
- 9 כרטיסי מילים לקיפול

איך משתמשים?

א. מתחילים בדף האסטרטגיות ובמפת הצלילה. ב. קוראים את הטקסט ועוצרים בתחנת העצירה. ג. עונים על השאלות לפי העומק: פני המים, צלילה והמעמקים. ד. מסיימים בבדיקה עצמית ובכרטיס יציאה.

חט"ע

עובד גם בשחור-לבן

ניסוח לבנים ולבנות

להדפסה

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות

מהדורה למורה – חט"ע. כאן מרוכז כל מה שצריך לפני השיעור: מטרות, מערך ל-45 דקות, גרסה קצרה, חיבור למודלים של חוסן, טיפים ומפתח תשובות. אפשר להסיר את הדפים האלה לפני צילום החוברת לתלמידים.

מטרות השיעור

- לאתר מידע בטקסט מידעי ובטבלה, ולהסיק מסקנות זהירות מממצאי מחקר על המעבר מיסודי לחטיבה.
- לזהות את מבנה הטיעון (טענה, נימוקים וראיות, טענת נגד והפרכה, מסקנה) ולנסח עמדה מנומקת בשאלת אורך החופש הגדול.
- להכיר צעדים מעשיים ומשאבי חוסן להתאקלמות בחטיבה, ולדעת למי פונים כשקשה.

גרסה קצרה – 10 דקות

קוראים את הסיפור 'הפעמון החדש' (4 דקות) ומאחרים את המשפט שעזר לנוי להירגע. מציגים את ששת הצעדים ואת גש"ר מאח"ד למעבר, וכל תלמיד ותלמידה בוחרים צעד אחד קטן לשבוע הקרוב (4 דקות). מסיימים במשפט הפנייה ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים (2 דקות).

שאלת פתיחה לכיתה

חשבו על פעם שהתחלתם משהו חדש: חוג, שכונה, קבוצה או כיתה. מה הרגשתם בדקה הראשונה, ומה עזר לכם אחרי שבוע? (רשות לשתף. אגב, התרגשות ודאגה יכולות להופיע יחד, וזה טבעי.)

חוסן במעברים: גש"ר מאח"ד · עש"ן ד"ק · מעש"ה

גש"ר מאח"ד הוא 'ערכת מעבר': גוף – ישנים טוב ואוכלים ארוחת בוקר, שכל – מכינים מערכת ומפה, רגש – מתרגשים וזה בסדר, חברה – מחפשים חבר/ה אחד/ת, דמיון – מדמיינים יום טוב, אמונה וערכים – אני יכול/ה ללמוד דברים חדשים. עש"ן ד"ק מתאים לרגע של בלבול במסדרון, כמו אצל נוי: עצור, שרירים (לכווץ אגרופים ולשחרר לאט), נשימה (שאיפה איטית ונשיפה ארוכה), דיבור עצמי ('כולם חדשים בשבוע הראשון'), קדימה (לשאל מורה איפה הכיתה). מעש"ה מתאים לצעד השישי, עזרה לחבר/ה שמתקשה: מחויבות ('אני כאן איתך'), עידוד לפעולה (בואי נאכל יחד בהפסקה), שאלות (מה קרה? מה עוזר לך?), הבניית רצף (מה קרה, מה עכשיו ומה הלאה). וכשקשה – פונים ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים. בניין חדש, פעמון חדש והרבה פרצופים לא מוכרים? גש"ר מאח"ד למעבר: גוף – ישנים טוב ואוכלים ארוחת בוקר, שכל – מכינים מערכת ומפה, רגש – מתרגשים וזה בסדר, חברה – מחפשים חבר/ה אחד/ת, דמיון – מדמיינים יום טוב, אמונה וערכים – אני יכול/ה ללמוד דברים חדשים. כשקשה – פונים ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים.

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

מערך שיעור - 45 דקות

דקות	שלב	מה קורה
5	פתיחה ושאלת חימום	שאלת החימום: 'פעם שהתחלתי משהו חדש'. השיתוף הוא רשות. נרמול: התרגשות ודאגה לפני מעבר הן טבעיות, ושיתוף יכולות להופיע יחד. מציגים את שלושת מפלסי הצלילה: פני המים, מתחת למים, המעמקים.
10	טקסט 1: מה המחקר אומר? (מידעי עם טבלה)	לפני הקריאה מסתכלים על הכותרות ועל הטבלה ומשערים מה משתנה במעבר. בזמן הקריאה עוצרים בתחנת העצירה: איזו שורה בטבלה הכי מדברת אליכם? אחרי הקריאה עונים על שאלת איתור אחת מהטבלה ועל שאלת הסקה אחת: מה המשותף לרוב ההמלצות? (להתחיל לפעול מוקדם). מדגישים שירידה בתקופת מעבר מוכרת במחקר ואינה כישלון.
10	טקסט 2: הפעמון החדש (סיפור)	קוראים בקול את הסיפור של נוי ומאתרים את נקודת המפנה: 'שמונה מורים = שמונה אנשים, לא שמונה שופטים' ו'כולם חדשים בשבוע הראשון'. ממיינים: צעד שעוזר או מלכודת. מחברים לגשר מאח"ד: אילו ערוצים נוי הפעילה? (שכל – פנקס ושאלות, חברה – אלמה, גוף – ארוחת בוקר, רגש – נשימה עמוקה).
8	טקסט 3: שישה צעדים להתאקלמות חכמה (מידעי עם איור)	עבודה בזוגות. כל זוג מקבל צעד אחד, מסביר אותו במשפט ומציע 'צעד ראשון קטן'. מפרשים את הדימוי 'שחייה בצד המדורג' (מעבר הדרגתי במקום קפיצה אל הלא נודע). מתמקדים בצעד השישי: יש עם מי לדבר, ושיטת החברה/ה לדרך.
8	טקסט 4: לקצר את החופש הגדול? (טיעוני)	מסמנים בטקסט טענה, נימוקים וראיות, טענת נגד והפרכה ומסקנה. מאתרים מילות קישור ומסבירים את הקשר הלוגי שלהן. כל תלמיד ותלמידה ממקמים את עצמם על 'מאזניים' (קו בכיתה) ומנמקים במשפט אחד.
4	סיכום וכרטיס יציאה	ממלאים כרטיס יציאה. מזכירים בקול את משפט הפנייה למבוגר/ת: כשמשהו מטריד – לא נשארים עם זה לבד: פנו ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים.

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

טיפים להנחיה

- מרחב בטוח: השיעור הוא תמיכה ולא טיפול, ואין בו אבחון. השיתוף האישי תמיד רשות, ואפשר לכתוב לעצמכם בלי להקריא. מנסחים קושי כחלק טבעי של תהליך ולא ככישלון ('עוד לא התרגלתי', לא 'אני לא מתאים/ה'). כל חשש או סימן מצוקה מועבר ליועצת.
- טיפ ליועצת ולמחנך/ת: כדאי לתאם מראש את השיעור עם היועצת ועם המחנך/ת. בשבועות הראשונים בחטיבה שימו לב במיוחד לתלמידים ולתלמידות השקטים, למי שאוכלים לבד בהפסקה ולמי שנראים מבולבלים לאורך זמן. תלמיד או תלמידה שמרגישים בודדים או לחוצים לאורך זמן מופנים בעדינות ובדיסקרטיות ליועצת. מומלץ להקים 'מערכת חברים' (באדי): צמדים או ותיקים מכיתות ח' שמלווים עולים חדשים.
- אסטרטגיות קריאה: לפני הקריאה מסתכלים על כותרת, טבלה ואיור ומשערים. בזמן הקריאה עוצרים בתחנות העצירה, מסמנים מילות קישור ושואלים 'מה הכותב/ת רוצה שנבין?'. אחרי הקריאה עונים בשלושה מפלסים: פני המים (מה כתוב), מתחת למים (בין השורות: מבנה, כוונה, דימויים) והמעמקים (דעה וחיבור אישי).
- דיוק מחקרי: את הממצאים מציגים כלפי מחקרים, בלי שמות של חוקרים או של מוסדות. יש לוודא את הנתונים המספריים מהחבילה המקורית: מחקר על כ-738 תלמידים שבו נמצאה ירידה בממוצע הציונים ובעניין הפנימי במעבר (לוודא), וסקר של כ-774 תלמידים בכיתות ז'-ח' שקשר לחץ סביב המעבר לציונים נמוכים יותר ולתחושת שייכות נמוכה יותר (לוודא). גם על 'אובדן הקיץ' יש ויכוח מחקרי: היקף התופעה שני במחלוקת, ומחקרים חדשים מראים תמונה מורכבת יותר (לוודא). כדאי לומר זאת לתלמידים בגלוי, כי זה בדיוק תרגול של קריאה ביקורתית.

הכוונה לשאלה הפתוחה – חט"ע

מפתח מהחבילה: הפגיעה המיוחסת לחופש היא שכחת חומר בכל המקצועות העיקריים, בעיקר אצל תלמידים חלשים; הפתרון המוצע הוא מסגרות קיץ קצרות לפי בחירה; הטיעון נגד הקיצור הוא שמנוחה אמיתית היא צורך ולא מותרות. ההנחה שבבסיס הטיעון בעד הקיצור היא שרצף למידה הוא בעל ערך ושכחה מצטברת היא מחיר אמיתי; עבודות קיץ ותחביבים מוזכרים כדי להראות שהחופש תורם גם להתבגרות ולזהות; העמדה המאוזנת משנה את השאלה מ'לקצר?' ל'מה מוסיפים?'. מתווה לחיבור: (1) פתיחה וטענה ברורה; (2) נימוק א' עם ראיה (לפי מחקרים...); (3) נימוק ב' עם דוגמה; (4) טענת נגד הוגנת ('אמנם...'); (5) הפרכה ('אולם...', 'יתרה מזו...'); (6) מסקנה שמוצגת כעמדת הכותב/ת ('לפיכך...'). יש להשתמש בלפחות שלוש מילות קישור ובמשלב ענייני.

מפתח תשובות למורה – חט"ע. שאלות פתוחות: תשובות אישיות. מחפשים תשובה שנשענת על הטקסט, מנומקת ומנוסחת במשפטים שלמים.

מהדורה למורה

מהדורה למורה - מערך ומפתח תשובות (המשך)

שאלה	תשובה
1	ב. לשכנע שעדיף להשאיר את החופש הגדול ולהוסיף לו מסגרות קצרות לפי בחירה
2	א. הצגת טענת נגד והפרכתה
3	1. נכון 2. לא נכון 3. לא נכון 4. נכון
5	„מנוחה אמיתית היא לא מותרות אלא צורך...”
6	השאירו את החופש הגדול, אבל אל תשאירו אותו ריק מכל מסגרת ← טענה; בחופש הגדול תלמידים שוכחים חלק מהחומר שנלמד ← נימוק / ראייה; החופש הוא הזמן היחיד שבו אפשר ללמוד דברים שלא נכנסים לתוכנית הלימודים ← נימוק / ראייה; מנוחה אפשר לקבל גם בכמה חופשות קצרות לאורך השנה ← טענת נגד; חופש טוב הוא כזה שחוזרים ממנו גם נחים וגם מוכנים ← מסקנה; קיצור החופש עלול לפתור בעיה אחת וליצור במקומה בעיה אחרת ← מסקנה
7	1-ב, 2-ד, 3-א, 4-ג
8	א. שאלה חדה וחודרת, שקשה להתעלם ממנה; שורש נִקְיָב
9	ג. מסקנה (תוצאה)
10	ב. שאלה רטורית ומטפורה של 'מחיר' ו'תשלום'

כלים לקריאה

דף האסטרטגיות: איך קוראים לעומק?

אחרי הטקסט

מסכמים במשפט

מה הרעיון המרכזי – במילים שלי?

בוחנים בעין ביקורתית

האם הנימוקים משכנעים? מה חסר?

מחברים לחיים

איפה פגשתי משהו דומה? מה עמדת?

בזמן הטקסט

מסמנים בעיפרון

מילה לא מוכרת – עיגול. משפט חשוב – קו.

עוצרים בתחנות

מה קרה עד עכשיו? מה אני מנחש/ת שיקרה?

ממפים את הטענות

טענה, נימוקים, טענת נגד, הפרכה ומסקנה. שימו לב למילות קישור.

לפני הטקסט

מציצים בכותרת ובתמונה

על מה הטקסט? מה כבר ידוע לי על הנושא?

קובעים מטרה

למה אני קורא/ת? למידע, להנאה, כדי לגבש דעה?

מזהים סוגה ומטרה

טור, כתבה, מאמר טיעון? מה הכותב/ת רוצה להשיג?

מקרא סימונים בעיפרון

מתחבר אליי

מפתיע אותי

לא הבנתי

משפט חשוב

מילה לא מוכרת

רשימת בדיקה לקורא/ת

- ☐ קראתי את הכותרת ושאלתי את עצמי על מה הטקסט
- ☐ קראתי את כל הטקסט עד הסוף
- ☐ סימנתי מילה שלא הבנתי
- ☐ קראתי שוב את מה שלא היה ברור

המטרה שלי בקריאה

למה אני קורא/ת את הטקסט הזה? מה הייתי רוצה לגלות?

כלים לקריאה

מפת הצלילה: סוג הטקסט ומילים חדשות

מפת הצלילה שלי

מעמקים

חושבים, מביעים דעה ויוצרים

צלילה

מסיקים, מקשרים ובודקים מילים ומבנה

שחייה על פני השטח

מוצאים מידע שכתוב בטקסט

סוג הטקסט: טקסט טיעוני

מה מאפיין את סוג הטקסט הזה? כתבו שני סימנים שתחפשו בקריאה:

לפני שצוללים

מה אני חושב/ת שיקרה בטקסט? (לפי הכותרת)

מילים חדשות

מילה	פירוש	משפט משלי
מוסד לאומי	דבר קבוע ומקובל שנחשב חלק מהתרבות של כולם	
שאלה נוקבת	שאלה חדשה וחשובה שקשה להתעלם ממנה	
מותרות	דבר שנחמד שיש, אבל אפשר בלעדיו	
שווקת	מעייפת ומתישה לאורך זמן	
אינם חד־משמעיים	אפשר להבין אותם בכמה דרכים, אין בהם תשובה ברורה	

סימניות לגזירה

גזרו לאורך הקו המקווקו ✂

המעמקים

מעבר לשורות

- האם הטיעון משכנע? למה?
- מה טענת הנגד החזקה ביותר?
- מה עמדת המנומקת?
- איך זה מתחבר לחברה שלנו?

השאלה שלי: 📝

המעבר הגדול: מיסודי לחטיבה
חט"ע 📖

צלילה

בין השורות

- מה תפקיד הפסקה בטקסט?
- איזה יחס לוגי יוצרת מילת הקישור?
- מה המטרה של הכותב/ת?
- מה פירוש הביטוי בהקשר?

השאלה שלי: 📝

המעבר הגדול: מיסודי לחטיבה
חט"ע 📖

פני המים

כתוב בטקסט

- מי? מה? איפה? מתי?
- איזה פרט מוכיח?
- מה קרה קודם ומה אחר כך?
- איפה זה כתוב?

השאלה שלי: 📝

המעבר הגדול: מיסודי לחטיבה
חט"ע 📖

כלים לקריאה

כרטיסי מילים לקיפול

גזרו כל כרטיס, קפלו לאורך הקו המנוקד שבאמצע – המילה מקדימה והפירוש מאחור. תרגלו בזוגות. ✂

דבר קבוע ומקובל שנחשב חלק מהתרבות של כולם	מוסד לאומי
שאלה חדה וחשובה שקשה להתעלם ממנה	שאלה נוקבת
דבר שנחמד שיש, אבל אפשר בלעדיו	מותרות
מעייפת ומתישה לאורך זמן	שוחקת
אפשר להבין אותם בכמה דרכים, אין בהם תשובה ברורה	אינם חד־משמעיים
הוספה והעצמה	יתרה מזו
ניגוד	אולם
הבהרה ופירוש	כלומר

לקצר את החופש הגדול?

לפני הקריאה

סוג הטקסט: טקסט טיעוני. לו אתם הייתם קובעים את אורך החופש הגדול, כמה זמן הוא היה נמשך, ולמה? לפי הכותרת, נחשו איזו עמדה תציג הכותבת או יציג הכותב.

הניחוש שלי:

מילון קטן

מוסד לאומי

דבר קבוע ומקובל שנחשב חלק מהתרבות של כולם

שאלה נוקבת

שאלה חדה וחשובה שקשה להתעלם ממנה

מותרות

דבר שנחמד שיש, אבל אפשר בלעדיו

שוחקת

מעייפת ומתישה לאורך זמן

אינם חד־משמעיים

אפשר להבין אותם בכמה דרכים, אין בהם תשובה ברורה

הערות שלי

1 החופש הגדול הוא כמעט מוסד לאומי: חודשיים של מנוחה, משפחה, ים ותחביבים. תלמידים ותלמידות סופרים לאחר את הימים עד סוף יוני, והורים רבים מתכננים סביבו את כל השנה. אולם בשנים האחרונות עולה שאלה נוקבת: האם החופש הארוך גובה מחיר לימודי, ואם כן, מי משלם אותו? השאלה הזאת חשובה במיוחד למי שעומדת לעבור מהיסודי לחטיבה.

2 בעד הקיצור. לפי מחקרים שנערכו בארצות הברית, בחופש הגדול תלמידים שוכחים חלק מהחומר שנלמד, תופעה שמכונה 'אובדן הקיץ'. לפי המחקרים האלה, הנסיגה נראית במקצועות הלימוד העיקריים, והפגיעה חמורה יותר אצל תלמידים שמתקשים ואצל ילדים ממשפחות שאין להן אפשרות לממן חוגים ומסגרות קיץ. כלומר, החופש הגדול עלול להרחיב פערים. יתרה מזו, תומכי הקיצור טוענים שפגרה קצרה יותר תשמור על רצף הלמידה ותקל על המעברים בין בתי ספר, משום שתלמיד/ה שמגיע/ה לחטיבה אחרי חודשיים בלי שגרה צריך/ה להתחיל גם מסגרת חדשה וגם 'להתחמם' מחדש.

3 נגד הקיצור. מנוחה אמיתית היא לא מותרות אלא צורך. שנת לימודים מלאה במבחנים ובמטלות שוחקת, והחופש הוא הזמן שבו בני נוער ישנים כראוי, פוגשים משפחה, מתאמנים בספורט, עובדים בעבודות קיץ ומפתחים תחביבים שהם חלק מהזהות שלהם. גם המוח צריך עומק של מנוחה כדי לגדול, ותלמידים שחוזרים מותשים לא ילמדו טוב יותר רק משום שהם ישבו יותר שעות בכיתה.

4 יש גם טיעון נוסף: החופש הוא הזמן היחיד שבו אפשר ללמוד דברים שלא נכנסים לתוכנית הלימודים, כמו גלישה, תכנות, בישול או התנדבות. קיצורו עלול לשטח את כולם לאותה שגרה בית־ספרית, דווקא בגיל שבו מחפשים מה מייחד אותנו. זאת ועוד, לפי ההערכות, הממצאים על היקף 'אובדן הקיץ' אינם חד־משמעיים, וחוקרים שונים מגיעים למסקנות שונות לגבי גודל התופעה.

● **תחנת עצירה:** עצרו רגע: מה קרה עד כאן? מה לדעתכם יקרה עכשיו?

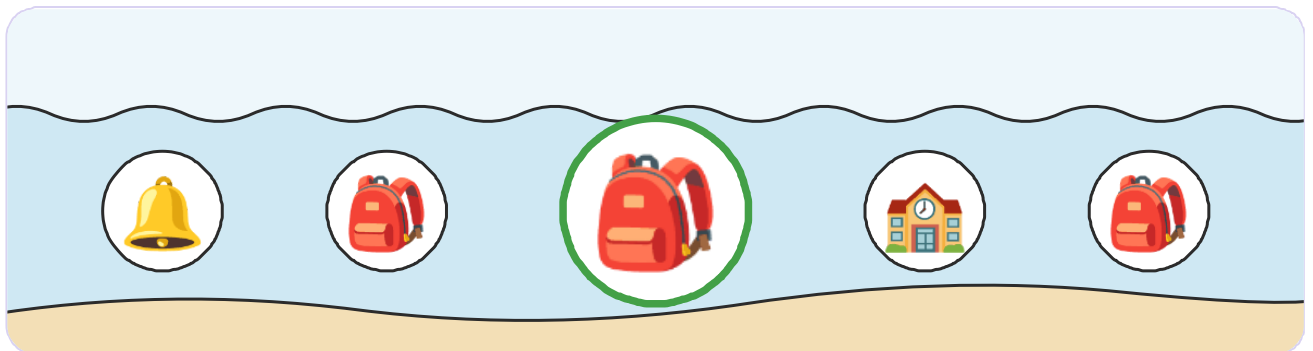

לקצר את החופש הגדול? (המשך)

5 תומכי הקיצור עשויים להשיב שמנוחה אפשר לקבל גם בכמה חופשות קצרות לאורך השנה, ושאינ צורך בחודשיים רצופים. אף על פי שיש היגיון בטענה הזאת, היא מתעלמת מכך שחלק מהדברים החשובים ביותר בקיץ דורשים זמן רצוף: עבודה קבועה, מחנה, פרויקט אישי או פשוט שבועות שבהם הגוף והראש באמת משתחררים. לפיכך, קיצור החופש עלול לפתור בעיה אחת וליצור במקומה בעיה אחרת.

6 אז מה המסקנה? לדעתי, השאלה הנכונה היא לא 'לקצר או לא לקצר', אלא 'מה מוסיפים'. פתרון שצץ בשטח הוא מסגרות קיץ קצרות שבוחרים להצטרף אליהן: קורס הכנה של כשמונה ימים באוגוסט, שמקנה הרגלי למידה ומשאיר את רוב החופש כמות שהוא, או עשרים דקות של חזרה קלילה כל כמה ימים. כך אפשר לצמצם את אובדן הלמידה ולהקל על המעבר לחטיבה בלי לוותר על המנוחה. וגם בקיץ שלפני המעבר כדאי לזכור: כשמהו מטריד או מרגיש לא בסדר – לא נשארים עם זה לבד: פנו ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים.

7 העמדה שלי ברורה: השאירו את החופש הגדול, אבל אל תשאירו אותו ריק מכל מסגרת. חופש טוב הוא כזה שחוזרים ממנו גם נחים וגם מוכנים. ומה דעתכם?

לקצר את החופש הגדול?

שם: _____

חלק א' - שחייה על פני השטח

בואו נתחיל על פני המים: נאתר מידע שכתוב בטקסט במפורש.

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

1

מהי מטרתו העיקרית של הכותב/ת?

- א. לתאר את החוויות של תלמידים בחופש הגדול
- ב. לשכנע שעדיף להשאיר את החופש הגדול ולהוסיף לו מסגרות קצרות לפי בחירה
- ג. להוכיח שאובדן הקיץ אינו קיים כלל

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

2

מה תפקידה של הפסקה החמישית ('תומכי הקיצור עשויים להשיב...') במבנה הטיעון?

- א. הצגת טענת נגד והפרכתה
- ב. הצגת הטענה המרכזית של הכותב/ת
- ג. סיכום כל הטיעונים בעד הקיצור

בדיקת פרטים

פני המים • כתוב בטקסט

3

נכון או לא נכון? סמנו ✓ בטבלה

המשפט	✓ נכון	✗ לא נכון
המחקרים על 'אובדן הקיץ' שמוזכרים בטקסט נערכו בארצות הברית.	☐	☐
לפי המחקרים, הפגיעה של אובדן הקיץ שווה אצל כל התלמידים.	☐	☐
הכותב/ת מציע/ה קורס הכנה של כחודש באוגוסט.	☐	☐
לפי הטקסט, חוקרים שונים מגיעים למסקנות שונות לגבי גודל התופעה.	☐	☐

אוצר מילים בהקשר

פני המים • כתוב בטקסט

4

השלימו את המשפטים בעזרת מחסן המילים

מחסן מילים: **פערים** **רצף** **מותרות** **אחידות**

1. החופש הגדול עלול להרחיב _____.
2. פגרה קצרה יותר תשמור על _____ הלמידה.
3. מנוחה אמיתית היא לא _____ אלא צורך.

שאלות לפי עומק • חט"ע

לקצר את החופש הגדול? (המשך)

שם: _____

חלק ב' - צלילה

עכשיו צוללים: נסיק מסקנות, נבחן את מבנה הטיעון ונתמקד במילות הקישור.

סימון בטקסט

צלילה • בין השורות

5

מסמנים בטקסט

- סמנו בצהוב את המשפט שבו הכותב/ת מנסח/ת את עמדתו/ה בצורה הברורה ביותר.
- סמנו בירוק את המשפט שבו הכותב/ת מטיל/ה ספק בממצאים על 'אובדן הקיץ'.
- סמנו בקו את המשפט שמבטא את הטיעון המרכזי נגד קיצור החופש.

מיון וארגון

צלילה • בין השורות

6

מיינו את המשפטים מן הטקסט לפי תפקידם בטיעון. (מיינו: סמנו ✓ בעמודה המתאימה)

הפריט	טענה	נימוק / ראייה	טענת נגד	מסקנה
השאירו את החופש הגדול, אבל אל תשאירו אותו ריק מכל מסגרת	☐	☐	☐	☐
בחופש הגדול תלמידים שוכחים חלק מהחומר שנלמד	☐	☐	☐	☐
החופש הוא הזמן היחיד שבו אפשר ללמוד דברים שלא נכנסים לתוכנית הלימודים	☐	☐	☐	☐
מנוחה אפשר לקבל גם בכמה חופשות קצרות לאורך השנה	☐	☐	☐	☐
חופש טוב הוא כזה שחוזרים ממנו גם נחים וגם מוכנים	☐	☐	☐	☐
קיצור החופש עלול לפתור בעיה אחת וליצור במקומה בעיה אחרת	☐	☐	☐	☐

קישור מושגים

צלילה • בין השורות

7

מתחו קו בין מילת הקישור מהטקסט לבין היחס הלוגי שהיא מבטאת

א. הבהרה ופירוש	●	1. יתרה מזו	●
ב. הוספה והעצמה	●	2. אולם	●
ג. ויתור (הסתייגות)	●	3. כלומר	●
ד. ניגוד	●	4. אף על פי ש...	●

שאלות לפי עומק • חט"ע

לקצר את החופש הגדול? (המשך)

שם:

משמעות ביטוי

צלילה • בין השורות

8

בפתיחה נכתב: 'עולה שאלה נוקבת'. מה פירוש המילה 'נוקבת' בהקשר זה, ומה השורש שלה?

א שאלה חדא וחודרת, שקשה להתעלם ממנה; שורש נִקַּב

ב שאלה קלה ושולית; שורש קִבֵּעַ

ג שאלה שנשאלת בקול רם; שורש נִבֵּעַ

מבנה ומטרה

צלילה • בין השורות

9

מהו היחס הלוגי שמבטאת המילה 'לפיכך' בפסקה החמישית?

א ניגוד

ב הוספה

ג מסקנה (תוצאה)

מבנה ומטרה

צלילה • בין השורות

10

בפתיחה נכתב: 'האם החופש הארוך גובה מחיר לימודי, ואם כן, מי משלם אותו?' באיזה אמצעי רטורי משתמש/ת הכותב/ת?

א ציטוט של מומחה

ב שאלה רטורית ומטפורה של 'מחיר' ו'תשלום'

ג נתון מספרי מדויק

מבנה ומטרה

צלילה • בין השורות

11

הסבירו את תפקיד הפסקה החמישית במבנה הטיעון. מדוע לדעתכם הכותב/ת מציב/ה אותה לפני פסקת המסקנה? הסתמכו על מילות הקישור שבה.

מבנה ומטרה

צלילה • בין השורות

12

הכותב/ת פותח/ת בתיאור החופש כ'מוסד לאומי' ומסיים/ת בשאלה 'ומה דעתכם?'. הסבירו כיצד הפתיחה והסיום תורמים לשכנוע הקוראים.

שאלות לפי עומק • חט"ע

לקצר את החופש הגדול? (המשך)

שם:

מארגן גרפי

צלילה • בין השורות

13

מלאו את הטבלה: כתבו טענה אחת בעד קיצור החופש ושתי טענות נגד קיצורו. לכל טענה הוסיפו נימוק ודוגמה מהטקסט.

טענה	נימוק	דוגמה מהטקסט

חלק ג' - מעמקים

במעמקים תביעו עמדה, תיצרו ותחברו את הנושא לחייכם.

העברה למקרה חדש

המעמקים • מעבר לשורות

14

מה עומר יכול לומר ולעשות כדי לעזור למאיה? ולמי אפשר לפנות אם הלחץ לא עובר?

מקרה לבחינה: האחות הקטנה של עומר

עומר, בן 16, שם לב שאחותו מאיה, שמסיימת כיתה ו', מסתגרת בחדר מאז תחילת החופש. היא אומרת לו שהיא לחוצה מהחטיבה ומפחדת שתשכח את כל החומר.

לקצר את החופש הגדול? (המשך)

שם:

כתיבה ונימוק

המעמקים • מעבר לשורות

15

קריאה ביקורתית וכתובה טיעונית. שלב א': סמנו בטקסט את הטענה של הכותב/ת, שתי ראיות או נימוקים, את טענת הנגד ואת ההפרכה שלה. האם לדעתכם ההפרכה משכנעת? נמקו במשפט אחד. שלב ב': כתבו מאמר טיעון קצר (8-10 שורות) בשאלה 'האם לקצר את החופש הגדול?'. המאמר צריך לכלול: פתיחה שמושכת את הקורא/ת, עמדה ברורה, שני נימוקים (לפחות אחד מהם מבוסס על הטקסט), טענת נגד והפרכה שלה, ומסקנה. שלבו לפחות שלוש מילות קישור שונות (למשל: יתרה מזו, אולם, אף על פי ש..., לפיכך, משום ש...). אפשר לבחור כל עמדה, ואין תשובה אחת נכונה.

[illegible]

כלי חוסן

המעמקים • מעבר לשורות

16

כתבו מכתב קצר לתלמיד/ה שעומד/ת לעלות לחטיבה ומודאג/ת מהקיץ. היעזרו במעש"ה: הבטיחו 'אני כאן איתך', הציעו משימה קטנה אחת, שאלו שאלה שמעוררת מחשבה, ועזרו לסדר את הרצף: מה קרה, מה עכשיו ומה הלאה.

לקצר את החופש הגדול? (המשך)

שם:

שיח בכיתה

המעמקים • מעבר לשורות

17

מעגל שיח

- נוי הרגישה ביום האחרון של כיתה ו' גם התרגשות וגם פחד, ביחד. למה לדעתכם שני הרגשות האלה מופיעים יחד לפני מעבר? (רשות לשתף מניסיון אישי).
- לפי מחקרים, בתקופת מעבר הציונים והעניין בלימודים יורדים לפעמים לזמן מה. איך כדאי לדבר על זה כדי שאף תלמיד ואף תלמידה לא ירגישו שזה כישלון אישי?
- מתוך ששת הצעדים (מידע מוקדם, ביקור, ריאיון של ותיק/ה, חבר/ה לדרך, חזרה קלה בקיץ, יש עם מי לדבר), איזה צעד הכי חשוב בעיניכם, ואיזה הכי קשה לעשות? למה?
- האם כדאי לקצר את החופש הגדול, להשאיר אותו כמו שהוא או להוסיף לו מסגרת קצרה לפי בחירה? נמקו, והתייחסו גם לטיעון של הצד השני.

ייצוג חזותי

המעמקים • מעבר לשורות

18

שרטטו 'מפת קיץ' של שמונה שבועות. סמנו בה זמני מנוחה, תחביבים ומסגרת קצרה אחת, כמו בהצעה של הכותב/ת.

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו

סמנו בכל שורה איך אתם מרגישים

עוד לא	בערך	בטוח/ה	
			אני יודע/ת לזהות את הטענה, הנימוקים, טענת הנגד וההפרכה בטקסט טיעון.
			אני יודע/ת להסביר את היחס הלוגי של מילות קישור כמו 'אולם', 'יתרה מזו' ולפיכך.
			אני יכול/ה לנסח עמדה מנומקת בשאלת קיצור החופש הגדול.

המעבר הגדול: מיסודי לחטיבה • חט"ע

כרטיס יציאה

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

1. משפט אחד: מה העמדה של הכותב/ת, ומה דעתכם עליה?

2. כתבו טענת נגד אחת והפריכו אותה בעזרת 'אף על פי ש...!'

3. מה תוסיפו לקיץ שלכם כדי לחזור ממנו 'גם נחים וגם מוכנים'?

כמה נהיית מהטקסט? 1 2 3 4 5

מה אני לוקח/ת איתי מהטקסט? כתבו או ציירו

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה (המשך)

יצרה: רוית ראש בן ישי

לצלול פנימה • המעבר הגדול: מיסודי לחטיבה • חוברת תלמיד לחט"ע

